Studia Rossica Gedanensia, 3/2016, 431–441, ISSN 2392-3644 (online), ISSN 2449-6715 (print)

O HISZPAŃSKICH DYPLOMATACH W ROSJI XVIII WIEKU UWAG KILKA

CEZARY TARACHA

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
Wydział Nauk Humanistycznych
Instytut Historii
Katedra Świata Hiszpańskiego, Polityki i Relacji Międzynarodowych
Collegium Norwidianum, Al. Racławickie 14, 20-950 Lublin, Polska
e-mail: logro@kul.lublin.pl

PABLO DE LA FUENTE

Vistula University (Akademia Finansów i Biznesu Vistula)
Wydział Filologii
ul. Stokłosy 3, 02-787 Warszawa, Polska
(nadesłano 1.09.2016; zaakceptowano 20.10.2016)

Abstract
A few remarks on the Spanish diplomats in the 18th century Russia

In the 18th century diplomatic relations between Spain and Russia became constant and from 1761 the Spanish embassy in Saint Petersburg operated on a continuous basis. In the period between 1727 and 1808 there were 26 Spanish diplomats working in the diplomatic posts of Saint Petersburg (Moscow), including 13 heads and 13 secretaries of the Spanish diplomatic mission. The social background, education and preparation for duties of the aforementioned personnel are the key issues tackled in the paper. The authors postulate that Spanish diplomats in Russia were typical representatives of the 18th century diplomatic corps.

Key words

Diplomacy, Spanish-Russian relations, 18th century.

Abstrakt

W XVIII wieku relacje dyplomatyczne pomiędzy Hiszpanią a Rosją przybrały charakter trwały, a od 1761 roku hiszpańska ambasada w Petersburgu funkcjonowała w sposób ciągły. W okresie od 1727 do 1808 roku na placówce w Petersburgu (Moskwie) pracowało 26 hiszpańskich dyplomatów, w tym 13 szefów oraz 13 sekretarzy poselstwa. Ich pochodzenie społeczne, formacja oraz przygotowanie do służby stanowią główny przedmiot rozważań niniejszego tekstu. Autorzy stawiają tezę, że dyplomaci pracujący w Rosji są typowymi przedstawicielami osiemnastowiecznego korpusu dyplomatycznego.

Słowa kluczowe

Dyplomacja, relacje hiszpańsko-rosyjskie, XVIII wiek.

Relacje bilateralne pomiędzy Hiszpanią a Rosją w XVIII wieku stanowią przedmiot zainteresowania historyków obu krajów, a także innych badaczy zajmujących się problematyką międzynarodową, dyplomacją czy służbami wywiadowczymi. Podstawowe znaczenie w zakresie tej problematyki mają publikacje Anny Marii Schop Soler[1]. Na uwagę zasługują również prace takich historyków, jak José María Sánchez Diana, Glynn Barrat[2] czy Olga Volosiuk[3]. W obszarze relacji dyplomatycznych autorzy wymienionych tekstów odnoszą się przede wszystkim do ich przebiegu oraz treści, mniejszą uwagę zwracają natomiast na kwestie jakości personelu dyplomatycznego czy organizację i funkcjonowanie placówek[4]. Tymczasem nie ulega wątpliwości, że

---

[1] A.M. Schop Soler. *Die spanisch-russischen eziehungen im 18. Jahrhundert*. Wiesbaden: O. Harrassowitz, 1970; A.M. Schop Soler. *Un siglo de relaciones diplomáticas y comerciales entre España y Rusia 1733–1783.* Madrid: Ministerio de Asuntos Exteriores, Dirección General de Relaciones Culturales, 1984.

[2] G. Barratt. *Russia in Pacific waters, 1715–1825. A Survey of the Origins of Russia's Naval Presence in the North and South Pacific*. University of British Columbia Press Pacific Maritime Studies. Vancouver – London: UBC Press, 1981.

[3] J.M. Sánchez Diana. *Relaciones diplomáticas entre Rusia y España en el siglo XVIII (1780–1783).* „Hispania" 1952, nr 12, s. 590–605; O. Volosiuk. *La política exterior de España (1789–1793) según los diplomáticos rusos.* „Investigaciones Históricas" 1998, nr 18, s. 123–137; M. Kovacs. *La primera reacción del estado español a la aparición de Rusia como una gran potencia. Instrucciones del rey Felipe V al. conde de Bena, ministro plenipotenciario en Rusia (1741)*. „Hispania" 1999, nr 9, s. 565–586.

[4] C. Taracha. *Sekrety hiszpańskiej ambasady w Rosji. Matryca szyfrowa księcia de Liria z 1727 roku.* „Studia Rossica Gedanensia" 2015, t. 2, s. 360–370.

również te okoliczności odgrywają znaczącą rolę w prowadzeniu skutecznej polityki zagranicznej.

Przyjrzyjmy się więc hiszpańskim dyplomatom pracującym w osiemnastowiecznej Rosji w aspekcie liczbowym oraz jakościowym. Z danych, które publikuje wybitny znawca hiszpańskiej polityki zagranicznej epoki pierwszych Burbonów, francuski historyk Didier Ozanam, wynika, że w okresie 1727–1808 w Rosji pracowało 26 dyplomatów (13 szefów oraz 13 sekretarzy placówki)[5]. Dla porównania dodajmy, że ambasadę w Paryżu obsługiwało w epoce pierwszych Burbonów 44 dyplomatów (24/20)[6], w Wiedniu – 32 (16/16)[7], w Holandii – 31 (17/14)[8], w Londynie – 29 (13/16)[9], w Państwie Kościelnym – 28 (16/12)[10], a w Polsce – 8 (6/2)[11]. Do liczb tych należy, rzecz jasna, podchodzić w kontekście różnych uwarunkowań o charakterze politycznym i dyplomatycznym. Przykładowo hiszpańska ambasada w Paryżu funkcjonowała niemal bez przerw na przestrzeni XVIII wieku. Stałe relacje z Cesarstwem z kolei nawiązano dopiero w roku 1725, kiedy to Wiedeń uznał Filipa V Burbona za prawowitego władcę Hiszpanii. W Warszawie dyplomatyczni przedstawiciele Madrytu rezydowali przejściowo w latach czterdziestych, sześćdziesiątych i dziewięćdziesiątych. W przypadku Rosji natomiast hiszpańska placówka działała okresowo w pierwszej połowie stulecia, na stałe dopiero od roku 1761.

Co można powiedzieć o ludziach, którzy nią kierowali? Jaka była ich przynależność społeczna, formacja intelektualna i zawodowa? Jakie mieli przygotowanie do pełnienia misji w tym konkretnym kraju? Jakie rangi nadawano dyplomatom wysyłanym do Moskwy i Petersburga? Jeżeli chodzi o pochodzenie społeczne szefów hiszpańskiej placówki w Rosji, to sześciu z nich przynależało do arystokracji oraz wyższej szlachty (książę de Liria[12], markiz de Almodóvar, wicehrabia de la Herreria, hrabia de Lacy, markiz de la Torre i hrabia de Noroña). Dwaj pierwsi byli kawalerami Orderu Złotego Runa[13], hrabia de Lacy – Zakonu św. Jakuba[14], a wicehrabia de la Herreria, Pedro Normande, José de Onis i Miguel de Gálvez – Orderu Karola III[15]. Pozostali wywodzili się

---

[5] D. Ozanam. *Les diplomats espagnols du XVIII siècle. Introduction et répertoire biographique (1700–1808).* Seria Collection de la Casa de Velázquez, 64. Collection de la Maison des pays ibériques, 72. Madrid: Casa de Velázquez – Bordeaux: Maison des pays ibériques, 1998, s. 496–497.

[6] Ibidem, s. 482–483.

[7] Ibidem, s. 477–478.

[8] Ibidem, s. 493–494.

[9] Ibidem, s. 485–486.

[10] Ibidem, s. 498–499. Liczę tu łącznie szefów placówki, jej sekretarzy oraz agentów generalnych i prokuratorów mających odrębne zadania związane z relacjami na płaszczyźnie kościelnej.

[11] D. Ozanam. *Les diplomates espagnols...*, s. 491.

[12] A. Alemparte Guerrero. *Las relaciones hi spano-rusas en el siglo XVIII. Un relevante papel de marinos y militares españoles.* „Revista de Historia Naval" 2004, nr 87, s. 7–44.

[13] C. Taracha. *Order Złotego Runa dla księcia Alberta*. [W:] *Studia nad sztuką Renesansu i Baroku*. T. IV. Red. J. Lileyko. Lublin: Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, 2000, s. 253–262.

[14] Założony przez króla Leona Ferdynanda II w 1170 roku. W XVI wieku godność rycerza zakonu stała się tytułem honorowym związanym z zasługami dla hiszpańskiej rodziny królewskiej.

[15] Order ustanowiony przez króla Karola III Burbona w roku 1771. Był nadawany osobom zasłużo-

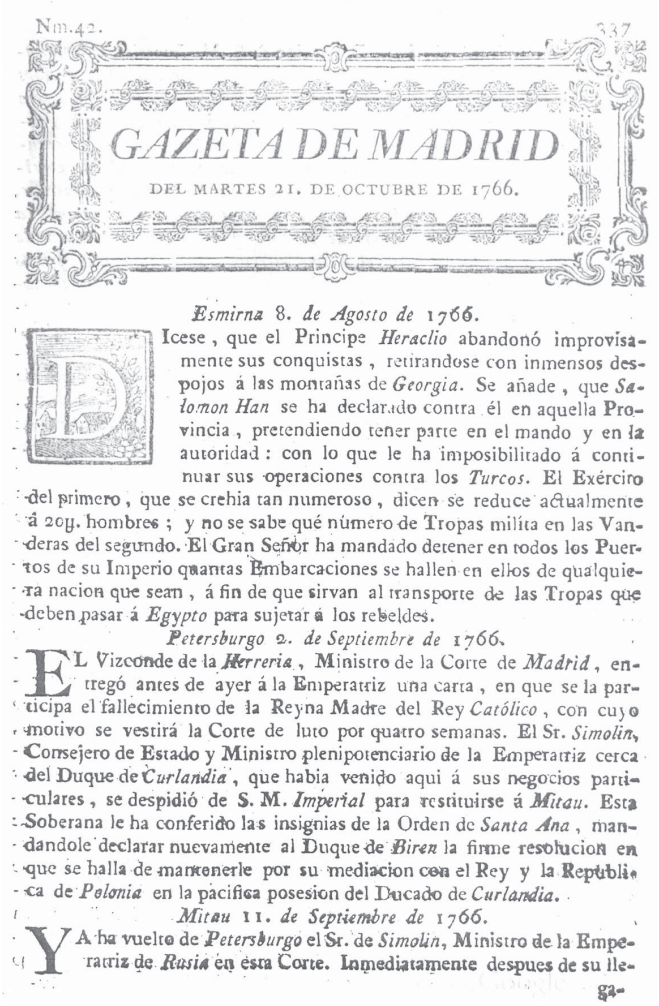

Num. 42. 337

GAZETA DE MADRID

DEL MARTES 21. DE OCTUBRE DE 1766.

Esmirna 8. de Agosto de 1766.

DIcese, que el Principe *Heraclio* abandonó improvisamente sus conquistas, retirandose con inmensos despojos á las montañas de *Georgia*. Se añade, que *Salomon Han* se ha declarado contra él en aquella Provincia, pretendiendo tener parte en el mando y en la autoridad: con lo que le ha imposibilitado á continuar sus operaciones contra los *Turcos*. El Exército del primero, que se crehia tan numeroso, dicen se reduce actualmente á 20y. hombres; y no se sabe qué número de Tropas milita en las Vanderas del segundo. El Gran Señor ha mandado detener en todos los Puertos de su Imperio quantas Embarcaciones se hallen en ellos de qualquiera nacion que sean, á fin de que sirvan al transporte de las Tropas que deben pasar á *Egypto* para sujetar á los rebeldes.

Petersburgo 2. de Septiembre de 1766.

EL Vizconde de la *Herreria*, Ministro de la Corte de *Madrid*, entregó antes de ayer á la Emperatriz una carta, en que se participa el fallecimiento de la Reyna Madre del Rey *Católico*, con cuyo motivo se vestirá la Corte de luto por quatro semanas. El Sr. *Simolin*, Consejero de Estado y Ministro plenipotenciario de la Emperatriz cerca del Duque de *Curlandia*, que habia venido aqui á sus negocios particulares, se despidió de S. M. *Imperial* para restituirse á *Mitau*. Esta Soberana le ha conferido las insignias de la Orden de *Santa Ana*, mandandole declarar nuevamente al Duque de *Biren* la firme resolucion en que se halla de mantenerle por su mediacion con el Rey y la Republica de *Polonia* en la pacifica posesion del Ducado de *Curlandia*.

Mitau 11. de Septiembre de 1766.

YA ha vuelto de *Petersburgo* el Sr. de *Simolin*, Ministro de la Emperatriz de *Rusia* en esta Corte. Inmediatamente despues de su lle-

ga-

Rys. 1. „Gazeta Madrycka" z 8 VIII 1766 r. informuje o spotkaniu wicehrabiego de la Herreria z cesarzową Katarzyną II w Petersburgu

ze średniej, urzędniczej szlachty. Najogólniej rzecz ujmując, można stwierdzić, że jest to skład typowy dla hiszpańskiego korpusu dyplomatycznego XVIII stulecia. W pierwszej połowie wieku znaczący udział mieli przedstawiciele wyższej warstwy stanu szlacheckiego, z czasem jednak, na skutek określonej polityki społecznej oświeconych monarchów budujących aparat urzędniczy państwa na nowych zasadach, wśród szefów placówek widzimy osoby wywodzące się ze średniego segmentu tej grupy społecznej.

Podobnie rzecz się ma z formacją intelektualną i przygotowaniem „zawodowym" ludzi kierujących hiszpańską placówką w Rosji. Większość z nich to osoby związane z dyplomacją lub łączące karierę dyplomatyczną z pracą w *Primera Secretaría de Estado*. Naszą uwagę zwraca jednak fakt, że kilka osób wywodziło się z kręgów wojskowych, co było charakterystyczne dla osiemnastowiecznej dyplomacji hiszpańskiej

nym dla Hiszpanii i dynastii panującej.

(i w ogóle europejskiej)[16]. W tej grupie osób jedynie Miguel de Gálvez odbył studia uniwersyteckie.

Tabela 1. Szefowie hiszpańskiej placówki dyplomatycznej w Rosji XVIII wieku

Dyplomata	Ranga	Czas trwania misji	Formacja i przynależność zawodowa
Książę de Liria	A	1727–1730	armia/dyplomacja
Juan Casco y Villademoros	Chda	1730–1734	dyplomacja
Markiz de Almodóvar	MP	1761–1763	dyplomacja
Wicehrabia de la Herreria	MP	1763–1771	armia/dyplomacja
Hrabia de Lacy	MP	1772–1780	armia/dyplomacja
Pedro Normande	ChA	1780–1782	dyplomacja
Markiz de la Torre	MP	1782–1783	armia/dyplomacja
Pedro Normande y Mericán	MP	1784–1788	dyplomacja
Miguel de Gálvez y Gallardo	MP	1788–1792	uniwersytet/dyplomacja
José de Onis y López	MP	1793–1797	dyplomacja
Joaquín de Onis y González	ChA	1797–1799	dyplomacja
Hrabia de Noroña	MP	1802–1807	armia/dyplomacja
Benito Pardo de Figueroa	MP	1807–1808	armia/dyplomacja

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Les diplomats espagnols du XVIII siècle. Introduction et répertoire biographique (1700–1808)*. Madrid 1998.

Warto podkreślić również fakt, że w latach 1761–1808 żaden z szefów placówki w Petersburgu (Moskwie) nie otrzymał rangi ambasadora, wszyscy natomiast, poza okresowymi zastępcami w randze *chargé d'affaires*, byli ministrami pełnomocnymi, a więc dyplomatami drugiej kategorii[17]. W hiszpańskiej hierarchii znaczenia państw osiemnastowieczna Rosja nie należała bowiem do grupy najważniejszych. W tej kwestii zresztą obowiązywała zasada wzajemności, rosyjscy przedstawiciele w Madrycie mieli tę samą rangę, co hiszpańscy dyplomaci w Petersburgu.

Kilka słów warto poświęcić z kolei pensjom i dodatkowym uposażeniom hiszpańskich dyplomatów pracujących w Moskwie i Petersburgu. Kwestie finansowego zabezpieczenia działalności służb zagranicznych stały się w XVIII wieku przedmiotem uregulowań ze strony poszczególnych państw, które zabezpieczały w swych „budżetach" określone sumy na dyplomację, konsulaty, struktury wywiadowcze oraz wprowadzały stałe uposażenia i wynagrodzenia dla osób z nimi związanych. W Hiszpanii stosowne rozporządzenia wydał w 1749 roku José de Carvajal y Lancaster[18], pierwszy sekretarz

[16] C. Taracha. *Hiszpańscy dyplomaci z kręgów wojskowych w XVIII wieku. Zarys problematyki*. [W:] *Między misją a profesją. Ewolucja roli dyplomaty w stosunkach międzynarodowych na przestrzeni dziejów*. Red. R. Simiński, A. Szczepańska-Dudziak. Szczecin: Wydawnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego, 2016, s. 115–120.

[17] D. Ozanam. *Les diplomates espagnols...*, s. 24.

[18] José de Carvajal y Lancaster (1698–1754), hiszpański dyplomata i polityk, w latach 1746–1754 pierwszy sekretarz stanu.

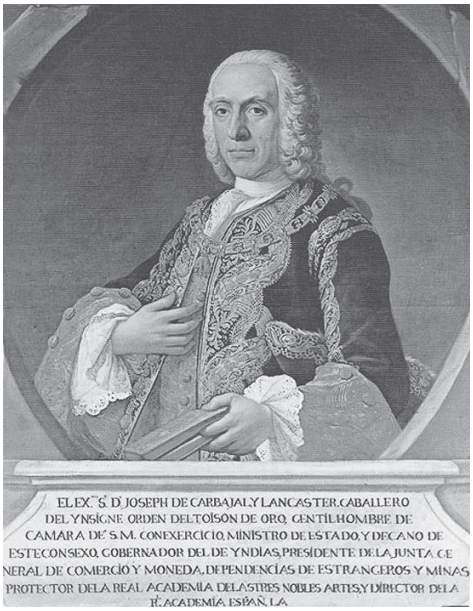

Rys. 2. José de Carvajal y Lancaster, pierwszy sekretarz stanu Ferdynanda VI
Źródło: *José de Carvajal y Lancaster*. [W:] *Wikipedia*. [Online:] <https://pl.wikipedia.org/wiki/Jos%C3%A9_de_Carvajal_y_Lancaster> (dostęp: 20.09.2016).

stanu, odpowiedzialny za politykę zagraniczną państwa. W regulaminie dotyczącym uposażeń zapisano, że szefowie placówki dyplomatycznej w Rosji mają otrzymywać odpowiednio: ambasadorowie – 360 tysięcy, ministrowie pełnomocni – 180 tysięcy, a *chargé d'affaires* – 45 tysięcy reali rocznej pensji[19]. W drugiej połowie XVIII wieku pensję *ministrom plenipotenciarios* podniesiono do 360 tysięcy[20]. Do tego wypłacano im, podobnie jak dyplomatom pracującym w innych stolicach europejskich państw, różnorodne dodatki: koszta zasiedlenia (*gastos de primer establecimiento*), koszta podróży (*gastos de viaje*), wydatki nadzwyczajne (*gastos extraordinarios*), wydatki sekretne (*gastos secretos*) oraz wydatki na utrzymanie kaplicy przy siedzibie poselstwa (*gastos de capilla*)[21].

Jeżeli chodzi o czas kierowania placówką rosyjską, to wahał się on od kilku do kilkunastu lat. Najdłużej pracowali w Rosji wicehrabia de la Herreria i hrabia de Lacy, którzy w państwie carów spędzili po osiem lat. Czas ten zależał od wielu różnych okoliczności, tak obiektywnych, jak i subiektywnych, a więc od stanu i temperatury wzajemnych relacji, polityki kadrowej i doraźnych potrzeb Pierwszego Sekretariatu

[19] D. Ozanam. *La diplomacia de los primeros Borbones (1714–1759)*. „Cuadernos de Investigación Histórica" 1982, nr 6, s. 179.

[20] Por. D. Ozanam. *Les diplomates espagnols...*, s. 65.

[21] C. Taracha. *Kilka uwag o kaplicach przy hiszpańskich placówkach dyplomatycznych w krajach niekatolickich (XVIII wiek)*. [W:] *Narrata de fontibus hausta. Studia nad problematyką kościelną, polityczną i archiwistyczną ofiarowane Janowi Skarbkowi w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*. Red. A. Barańska, W. Matwiejczyk. Lublin: Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, 2010, s. 215–230; Tenże: *Kilka uwag na temat kaplicy przy hiszpańskim poselstwie w Rosji drugiej połowy XVIII wieku*. [W:] *Między Rzymem a Nowosybirskiem. Księga Jubileuszowa dedykowana ks. Marianowi Radwanowi SCJ*. Red. I. Wodzianowska, H. Łaszkiewicz. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2012, s. 683–688.

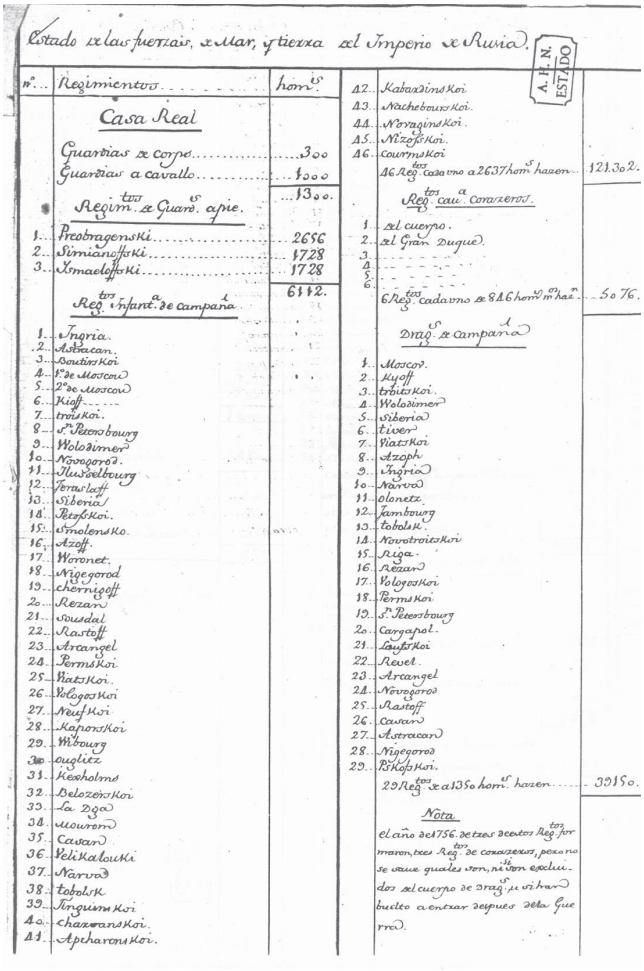
Estado de las fuerzas de Mar, y tierra del Imperio de Rusia.

nº.	Regimientos	homs.
	Casa Real	
	Guardias de corpo	300
	Guardias a cavallo	1000
	Regim.tos de Guar.s apie.	1300.
1.	Preobragenski	2656
2.	Simianoffski	1728
3.	Ismaelofski	1728
	Reg.tos a infant.a de campaña	6112.
1.	Ingria.	
2.	Astracan.	
3.	Boutirskoi	
4.	1.o de Moscou	
5.	2.o de Moscou	
6.	Kieff	
7.	troiskoi.	
8.	S.t Petersbourg	
9.	Wolodimer	
10.	Novogorod.	
11.	Ilusselbourg	
12.	Yeroslaff	
13.	Siberia	
14.	Pezpskoi.	
15.	Smolenskoi.	
16.	Azoff.	
17.	Woronet.	
18.	Nigegorod	
19.	chernigoff	
20.	Rezan	
21.	Sousdal	
22.	Rastoff	
23.	Arcangel	
24.	Permskoi	
25.	Viatskoi.	
26.	Vologoskoi	
27.	Neufskoi	
28.	Kaporskoi	
29.	Wibourg	
30.	ouglitz	
31.	Kexholms	
32.	Belozerskoi	
33.	La Dga	
34.	Mouroms	
35.	Casan	
36.	Veliskalouski	
37.	Narva	
38.	tobolsk	
39.	Tinguinskoi	
40.	chazwanskoi.	
41.	Apharonskoi.	
42.	Kabardinskoi	
43.	Nachebourskoi.	
44.	Norraginskoi.	
45.	Nizofskoi.	
46.	Courmskoi	
	46 Reg.tos cada uno a 2637 homs. hazen	121302.
	Reg.tos a cau.a corazeros	
1.	del cuerpo.	
2.	del Gran Duque.	
3.	- - - - - -	
4.	- - - - - -	
5.	- - - - - -	
6.	- - - - - -	
	6 Reg.tos cada uno de 816 homs. hazen	5076.
	Drag.s de campaña	
1.	Moscou.	
2.	Kyoff	
3.	troitskoi.	
4.	Wolodimer	
5.	Siberia	
6.	Tiver	
7.	Viatskoi	
8.	Azoph	
9.	Ingria	
10.	Narva	
11.	olonetz	
12.	Jambourg	
13.	tobolsk.	
14.	Novotroitzskoi	
15.	Riga.	
16.	Rezan	
17.	Vologoskoi	
18.	Permskoi	
19.	S.t Petersbourg	
20.	Cargapol.	
21.	Loufskoi	
22.	Revel	
23.	Arcangel	
24.	Novogoros	
25.	Rastoff	
26.	Cawan	
27.	Astracan	
28.	Nigegoros	
29.	Riskofskoi.	
	29 Reg.tos de a 1350 homs. hazen	39150.

Nota.

el año de 1756. de tres zientos Reg.tos formaron, tres Reg.tos de corazeros, pero no se vaue quales son, ni son excluidos del cuerpo de drag.s, pues si han hecho a entrar despues de la Guerra.

Rys. 3. Pierwsza strona raportu dotyczącego rosyjskich sił zbrojnych
Źródło: Archivo Histórico Nacional, Estado, 4430.

Stanu, ale również osobistej sytuacji konkretnych dyplomatów, np. stanu zdrowia. Dla przykładu Miguel de Gálvez, który rozchorował się podczas pobytu w Rosji, otrzymał pozwolenie na powrót do Hiszpanii, ale zmarł w drodze[22].

Jak więc widzimy, hiszpańscy dyplomaci kierowani do Moskwy i Petersburga w XVIII wieku zasadniczo nie odbiegali swym pochodzeniem społecznym, sytuacją materialną oraz przygotowaniem do służby od swych kolegów pracujących w innych stolicach europejskich. Analizując przebieg ich karier, zauważymy, że dla niektórych misja w Rosji stanowiła szczyt (czasem zwieńczenie) dyplomatycznej drogi, np. markiz de la Torre[23] czy Miguel de Gálvez[24]. Inni natomiast pracowali w stolicach państw ważniejszych z perspektywy hiszpańskiej. I tak książę de Liria po zakończeniu mi-

22 D. Ozanam. *Les diplomates espagnols...*, s. 265.

23 Ibidem, s. 261.

24 Ibidem, s. 265.

sji w Rosji został ambasadorem w Wiedniu[25], a markiz de Almodóvar ambasadorem w Lizbonie[26].

Przyjrzyjmy się z kolei najbliższym współpracownikom szefów, a więc sekretarzom placówki dyplomatycznej w państwie carów. W latach 1727–1808 funkcję tę sprawowało trzynaście osób. W większości wywodzili się oni ze średniej i drobnej szlachty. Niektórzy karierę w dyplomacji łączyli ze służbą w armii lub w innych działach administracji państwowej. Podobnie jak ich szefowie służyli w placówce rosyjskiej od kilku do kilkunastu lat, najdłużej Pedro Normande. Ich pobory jako urzędników państwowych w służbie dyplomatycznej zostały określone na podstawie wspomnianego regulaminu ministra Carvajala z 1749 roku. Przewidywały one dla sekretarzy placówek drugiej kategorii roczną pensję w wysokości 18 tysięcy dla sekretarzy ambasady, a 9 tysięcy reali dla sekretarzy poselstwa[27]. Dodatkowe uposażenia to zwrot kosztów podróży oraz pierwszego zasiedlenia[28].

Tabela 2. Sekretarze hiszpańskiej placówki dyplomatycznej w Rosji XVIII wieku

Dyplomata	Ranga	Czas trwania misji	Formacja i przynależność zawodowa
Juan Casco	S	1727–1734	administracja/dyplomacja
Ignacio Poyanos	S	1761–1762	armia/dyplomacja
Antonio Jiménez Navarro	S	1763–1769	armia/dyplomacja
Manuel Delitala	S	1770–1772	dyplomacja
Pedro Normande	S	1772–1783	dyplomacja
Miguel José de Azanza	S	1783–1784	dyplomacja
Pedro Macanaz	S	1785–1789	dyplomacja
Francisco Ibáñez	S	1789–1790	dyplomacja
Alfonso Aguirre Yoldi	S	1790–1793	dyplomacja
Felipe Amat	S	1793–1795	dyplomacja
Joaquín de Onis	S	1796–1804	dyplomacja
Gabriel de Aristizábal	S	1805	dyplomacja
Joaquín de Anduaga	S	1805–1807	dyplomacja

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: D. Ozanam. *Les diplomates espagnols…*

Różnie układały się zawodowe kariery sekretarzy hiszpańskiej placówki po ich wyjeździe z Rosji. Sześciu z nich po zakończeniu misji na wschodzie podjęło pracę w *Primera Secretaría de Estado*, czterech wysłano na inne placówki, a jeden (Ignacio Poyanos) wrócił do służby wojskowej. Najbardziej spektakularny sukces odniósł Pedro Normande, który pracował w Rosji najpierw jako sekretarz, a później szef poselstwa.

Podobnie jak w przypadku hiszpańskich placówek, w innych europejskich stolicach dyplomaci akredytowani w Petersburgu przed wyruszeniem do Rosji przechodzi-

[25] Ibidem, s. 258.
[26] Ibidem, s. 324.
[27] Ibidem, s. 88.
[28] Ibidem, s. 88–89.

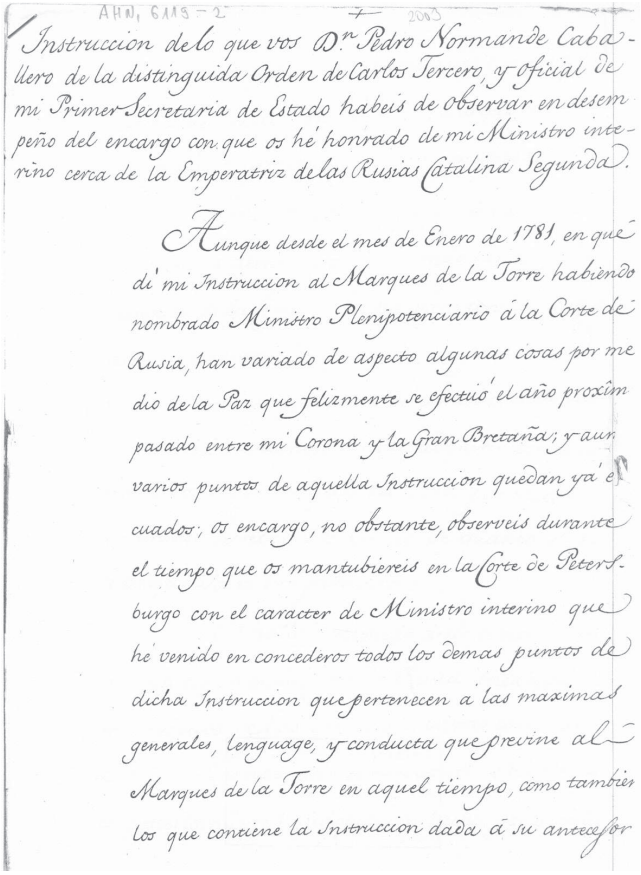
AHN, 6119 – 2

Instruccion de lo que vos D.n Pedro Normande Caballero de la distinguida Orden de Carlos Tercero, y oficial de mi Primer Secretaria de Estado habeis de observar en desempeño del encargo con que os he honrado de mi Ministro interino cerca de la Emperatriz de las Rusias Catalina Segunda.

Aunque desde el mes de Enero de 1781, en que di mi Instruccion al Marques de la Torre habiendo nombrado Ministro Plenipotenciario á la Corte de Rusia, han variado de aspecto algunas cosas por medio de la Paz que felizmente se efectuó el año proxîm pasado entre mi Corona y la Gran Bretaña; y aun varios puntos de aquella Instruccion quedan ya executados; os encargo, no obstante, observeis durante el tiempo que os mantubiereis en la Corte de Petersburgo con el caracter de Ministro interino que he venido en concederos todos los demas puntos de dicha Instruccion que pertenecen á las maximas generales, lenguage, y conducta que previne al Marques de la Torre en aquel tiempo, como tambien los que contiene la Instruccion dada á su antecessor

Rys. 4. Instrukcja dla Pedro Normande, Madryt, 20 VII 1784. Archivo Histórico Nacional, Estado, 6119/2.

li pewne procedury administracyjne. Szefowie misji na przykład otrzymywali standardowy zestaw dokumentów i materiałów[29] niezbędnych do pełnienia obowiązków. Były to: nominacja, instrukcja, listy uwierzytelniające, listy polecające, matryca szyfrowa, paszporty.

Analizując materiały źródłowe, zwłaszcza zaś korespondencję, bez trudu dostrzeżemy, że placówka rosyjska należała do najtrudniejszych z perspektywy hiszpańskich dyplomatów. Stąd też często w ich listach kierowanych do przełożonych spotykamy prośby o przeniesienie do innych stolic, narzekanie na stan zdrowia. Wiele różnorodnych czynników wpływało na tego rodzaju opinie: odmienność kulturowa i wyznaniowa Rosji, odległość, surowy klimat.

[29] Por. C. Taracha. *Prywatna korespondencja hrabiego Arandy z Warszawy (1760–62)*. „Roczniki Humanistyczne KUL" 2000, t. 48, z. 2, s. 293–311.

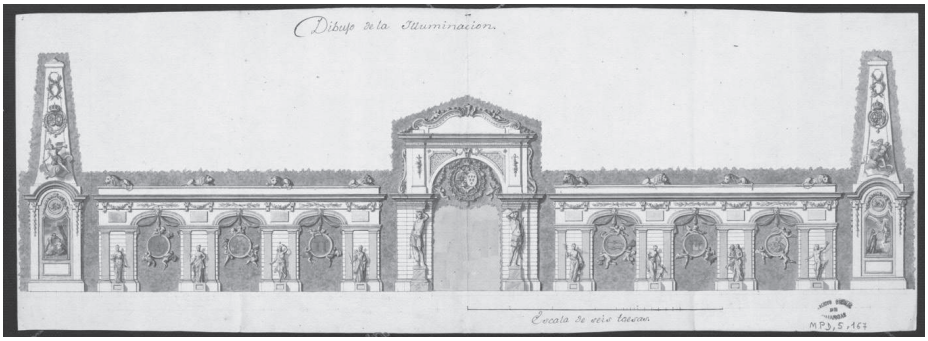

Rys. 5. Rysunek. Iluminacja siedziby ambasady hiszpańskiej w Moskwie z okazji ślubu księcia Asturii Ferdynanda z Barbarą Braganzą, autor książę de Liria
Źródło: Archivo General de Simancas, Mapas, Planos y Dibujos, 5/167.

Bibliografia

Alemparte Guerrero A. *Las relaciones hi spano-rusas en el siglo XVIII. Un relevante papel de marinos y militares españoles*. „Revista de Historia Naval" 2004, nr 87, s. 7–44.

Barratt G. *Russia in Pacific waters, 1715–1825. A Survey of the Origins of Russia's Naval Presence in the North and South Pacific*. University of British Columbia Press Pacific Maritime Studies. Vancouver – London: UBC Press, 1981.

Kovacs M. *La primera reacción del estado español a la aparición de Rusia como una gran potencia. Instrucciones del rey Felipe V al. conde de Bena, ministro plenipotenciario en Rusia (1741)*. „Hispania" 1999, nr 9, s. 565–586.

Ozanam D. *La diplomacia de los primeros Borbones (1714–1759)*. „Cuadernos de Investigación Histórica" 1982, nr 6, s. 179.

Ozanam D. *Les diplomats espagnols du XVIII siècle. Introduction et répertoire biographique (1700–1808)*. Seria Collection de la Casa de Velázquez, 64. Collection de la Maison des pays ibériques, 72. Madrid: Casa de Velázquez – Bordeaux: Maison des pays ibériques, 1998, s. 496–497.

Sánchez Diana J.M. *Relaciones diplomáticas entre Rusia y España en el siglo XVIII (1780–1783)*. „Hispania" 1952, nr 12, s. 590–605.

Schop Soler A.M. *Die spanisch-russischen Beziehungen im 18. Jahrhundert*. Wiesbaden: O. Harrassowitz, 1970.

Schop Soler A.M. *Un siglo de relaciones diplomáticas y comerciales entre España y Rusia 1733–1783*. Madrid: Ministerio de Asuntos Exteriores, Dirección General de Relaciones Culturales, 1984.

Taracha C. *Order Złotego Runa dla księcia Alberta*. [W:] *Studia nad sztuką Renesansu i Baroku*. T. IV. Red. J. Lileyko. Lublin: Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, 2000, s. 253–262.

Taracha C. *Prywatna korespondencja hrabiego Arandy z Warszawy (1760–62)*. „Roczniki Humanistyczne KUL" 2000, t. 48, z. 2, s. 293–311.

Taracha C. *Kilka uwag o kaplicach przy hiszpańskich placówkach dyplomatycznych w krajach niekatolickich (XVIII wiek)*. [W:] *Narrata de fontibus hausta. Studia nad problematyką kościelną, polityczną i archiwistyczną ofiarowane Janowi Skarbkowi w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*. Red. A. Barańska, W. Matwiejczyk. Lublin: Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, 2010, s. 215–230.

Taracha C. *Kilka uwag na temat kaplicy przy hiszpańskim poselstwie w Rosji drugiej połowy XVIII wieku*. [W:] *Między Rzymem a Nowosybirskiem. Księga Jubileuszowa dedykowana ks. Marianowi*

Radwanowi SCJ. Red. I. Wodzianowska, H. Łaszkiewicz. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2012, s. 683–688.

Taracha C. *Sekrety hiszpańskiej ambasady w Rosji. Matryca szyfrowa księcia de Liria z 1727 roku*. „Studia Rossica Gedanensia" 2015, t. 2, s. 360–370.

Taracha C. *Hiszpańscy dyplomaci z kręgów wojskowych w XVIII wieku. Zarys problematyki*. [W:] *Między misją a profesją. Ewolucja roli dyplomaty w stosunkach międzynarodowych na przestrzeni dziejów*. Red. R. Simiński, A. Szczepańska-Dudziak. Szczecin: Wydawnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego, 2016, s. 115–120.

Volosiuk O. *La política exterior de España (1789–1793) según los diplomáticos rusos*. „Investigaciones Históricas" 1998, nr 18, s. 123–137.